AYODHYA KANDAM സർഗം3

തതോ ദശരഥോ രാജാ രാമാഭ്യുദയകാരണാത് .
ആദിശ്യ മന്ത്രിപ്രകൃതീഃ സാനന്ദോ ഗൃഹമാവിശത് .. 1..

തത്രാദൃഷ്ട്വാ പ്രിയാം രാജാ കിമേതദിതി വിഹ്വലഃ .
യാ പുരാ മന്ദിരം തസ്യാഃ പ്രവിഷ്ടേ മയി ശോഭനാ .. 2..

ഹസന്തീ മാമുപായാതി സാ കിം നൈവാദ്യ ദൃശ്യതേ .
ഇത്യാത്മന്യേവ സഞ്ചിന്ത്യ മനസാതിവിദൂയതാ .. 3..

പപ്രച്ഛ ദാസീനികരം കുതോ വഃ സ്വാമിനീ ശുഭാ .
നായാതി മാം യഥാപൂർവം മത്പ്രിയാ പ്രിയദർശനാ .. 4..

താ ഊചുഃ ക്രോധഭവനം പ്രവിഷ്ടാ നൈവ വിദ്മഹേ .
കാരണം തത്ര ദേവ ത്വം ഗച്ഛ നിശ്ചേതുമർഹസി .. 5..

ഇത്യുക്തോ ഭയസൻ-ത്രസ്തോ രാജാ തസ്യാഃ സമീപഗഃ .
ഉപവിശ്യ ശനൈർദേഹം സ്പൃശന്വൈ പാണിനാബ്രവീത് .. 6..

കിം ശേഷേ വസുധാപൃഷ്ഠേ പര്യങ്കാദീൻ വിഹായ ച .
മാം ത്വം ഖേദയസേ ഭീരു യതോ മാം നാവഭാഷസേ .. 7..

അലങ്കാരം പരിത്യജ്യ ഭൂമൗ മലിനവാസസാ .
കിമർഥം ബ്രൂഹി സകലം വിധാസ്യേ തവ വാഞ്ഛിതം .. 8..

കോ വാ തവാഹിതം കർതാ നാരീ വാ പുരുഷോഽപി വാ .
സ മേ ദണ്ഡ്യശ്ച വധ്യശ്ച ഭവിഷ്യതി ന സംശയഃ .. 9..

ബ്രൂഹി ദേവി യഥാ പ്രീതിസ്തദവശ്യം മമാഗ്രതഃ .
തദിദാനീം സാധയിഷ്യേ സുദുർലഭമപി ക്ഷണാത് .. 10..

ജാനാസി ത്വം മമ സ്വാന്തം പ്രിയം മാം സ്വവശേ സ്ഥിതം .
തഥാപി മാം ഖേദയസേ വൃഥാ തവ പരിശ്രമഃ .. 11..

ബ്രൂഹി കിം ധനിനം കുര്യാം ദരിദ്രം തേ പ്രിയങ്കരം .
ധനിനം ക്ഷണമാത്രേണ നിർധനം ച തവാഹിതം .. 12..

ബ്രൂഹി കം വാ വധിഷ്യാമി വധാർഹോ വാ വിമോക്ഷ്യതേ .
കിമത്ര ബഹുനോക്തേന പ്രാണാൻ ദാസ്യാമി തേ പ്രിയേ .. 13..

മമ പ്രാണാത്പ്രിയതരോ രാമോ രാജീവലോചനഃ .
തസ്യോപരി ശപേ ബ്രൂഹി ത്വദ്ധിതം തത്കരോമ്യഹം .. 14..

ഇതി ബ്രുവാണം രാജാനം ശപന്തം രാഘവോപരി .
ശനൈർവിമൃജ്യ നേത്രേ സാ രാജാനം പ്രത്യഭാഷത .. 15..

യദി സത്യപ്രതിജ്ഞോഽസി ശപഥം കുരുഷേ യദി .
യാച്ഞാം മേ സഫലാം കർതും ശീഘ്രമേവ ത്വമർഹസി .. 16..

പൂർവം ദേവാസുരേ യുദ്ധേ മയാ ത്വം പരിരക്ഷിതഃ .
തദാ വരദ്വയം ദത്തം ത്വയാ മേ തുഷ്ടചേതസാ .. 17..

തദ്ദ്വയം ന്യാസഭൂതം മേ സ്ഥാപിതം ത്വയി സുവ്രത .
തത്രൈകേന വരേണാശു ഭരതം മേ പ്രിയം സുതം .. 18..

ഏഭിഃ സംഭൃത-സംഭാരൈർ-യൗവരാജ്യേഽഭിഷേചയ .
അപരേണ വരേണാശു രാമോ ഗച്ഛതു ദണ്ഡകാൻ .. 19..

മുനിവേഷധരഃ ശ്രീമാൻ ജടാവൽകലഭൂഷണഃ .
ചതുർദശ സമാസ്തത്ര കന്ദമൂലഫലാശനഃ .. 20..

പുനരായാതു തസ്യാന്തേ വനേ വാ തിഷ്ഠതു സ്വയം .
പ്രഭാതേ ഗച്ഛതു വനം രാമോ രാജീവലോചനഃ .. 21..

യദി കിഞ്ചിദ്വിലംബേത പ്രാണാൻസ്ത്യക്ഷ്യേ തവാഗ്രതഃ .
ഭവ സത്യപ്രതിജ്ഞസ്ത്വമേതദേവ മമ പ്രിയം .. 22..

ശ്രുത്വൈതദ്ദാരുണം വാക്യം കൈകേയ്യാ രോമഹർഷണം .
നിപപാത മഹീപാലോ വജ്രാഹത ഇവാചലഃ .. 23..

ശനൈരുന്മീല്യ നയനേ വിമൃജ്യ പരയാ ഭിയാ .
ദുഃസ്വപ്നോ വാ മയാ ദൃഷ്ടോ ഹ്യഥവാ ചിത്തവിഭ്രമഃ .. 24..

ഇത്യാലോക്യ പുരഃ പത്നീം വ്യാഘ്രീമിവ പുരഃ സ്ഥിതാം .
കിമിദം ഭാഷസേ ഭദ്രേ മമ പ്രാണഹരം വചഃ .. 25..

രാമഃ കമപരാധം തേ കൃതവാൻ കമലേക്ഷണഃ .
മമാഗ്രേ രാഘവഗുണാൻ വർണയസ്യനിശം ശുഭാൻ .. 26..

കൗസല്യാം മാം സമം പശ്യൻ ശുശ്രൂഷാ കുരുതേ സദാ .
ഇതി ബ്രുവന്തീ ത്വം പൂർവമിദാനീം ഭാഷസേഽന്യഥാ .. 27..

രാജ്യം ഗൃഹാണ പുത്രായ രാമസ്തിഷ്ഠതു മന്ദിരേ .
അനുഗൃഹ്ണീഷ്വ മാം വാമേ രാമാന്നാസ്തി ഭയം തവ .. 28..

ഇത്യുക്ത്വാശ്രുപരീതാക്ഷഃ പാദയോർനിപപാത ഹ .
കൈകേയീ പ്രത്യുവാചേദം സാപി രക്താന്തലോചനാ .. 29..

രാജേന്ദ്ര കിം ത്വം ഭ്രാന്തോഽസി ഉക്തം തദ്ഭാഷസേഽന്യഥാ .
മിഥ്യാ കരോഷി ചേത്സ്വീയം ഭാഷിതം നരകോ ഭവേത് .. 30..

വനം ന ഗച്ഛേദ്യദി രാമചന്ദ്രഃ
പ്രഭാതകാലേഽജിനചീരയുക്തഃ .
ഉദ്ബന്ധനം വാ വിഷഭക്ഷണം വാ
കൃത്വാ മരിഷ്യേ പുരതസ്തവാഹം .. 31..

സത്യപ്രതിജ്ഞോഽഹമിതീഹ ലോകേ
വിഡംബസേ സർവസഭാന്തരേഷു .
രാമോപരി ത്വം ശപഥം ച കൃത്വാ
മിഥ്യാപ്രതിജ്ഞോ നരകം പ്രയാഹി .. 32..

ഇത്യുക്തഃ പ്രിയയാ ദീനോ മഗ്നോ ദുഃഖാർണവേ നൃപഃ .
മൂർച്ഛിതഃ പതിതോ ഭൂമൗ വിസഞ്ജ്ഞോ മൃതകോ യഥാ .. 33..

ഏവം രാത്രിർഗതാ തസ്യ ദുഃഖാത്സംവത്സരോപമാ .
അരുണോദയകാലേ തു വന്ദിനോ ഗായകാ ജഗുഃ .. 34..

നിവാരയിത്വാ താൻ സർവാൻ കൈകേയീ രോഷമാസ്ഥിതാ .
തതഃ പ്രഭാതസമയേ മധ്യകക്ഷമുപസ്ഥിതാഃ .. 35..

ബ്രാഹ്മണാഃ ക്ഷത്രിയാ വൈശ്യാ ഋഷയഃ കന്യകാസ്തഥാ .
ഛത്രം ച ചാമരം ദിവ്യം ഗജോ വാജീ തഥൈവ ച .. 36..

അന്യാശ്ച വാരമുഖ്യാ യാഃ പൗരജാനപദാസ്തഥാ .
വസിഷ്ഠേന യഥാജ്ഞപ്തം തത്സർവം തത്ര സംസ്ഥിതം .. 37..

സ്ത്രിയോ ബാലാശ്ച വൃദ്ധാശ്ച രാത്രൗ നിദ്രാം ന ലേഭിരേ .
കദാ ദ്രക്ഷ്യാമഹേ രാമം പീതകൗശേയവാസസം .. 38..

സർവാഭരണസമ്പന്നം കിരീടകടകോജ്ജ്വലം .
കൗസ്തുഭാഭരണം ശ്യാമം കന്ദർപശതസുന്ദരം .. 39..

അഭിഷിക്തം സമായാതം ഗജാരൂഢം സ്മിതാനനം .
ശ്വേതച്ഛത്രധരം തത്ര ലക്ഷ്മണം ലക്ഷണാന്വിതം .. 40..

രാമം കദാ വാ ദ്രക്ഷ്യാമഃ പ്രഭാതം വാ കദാ ഭവേത് .
ഇത്യുത്സുകധിയഃ സർവേ ബഭൂവുഃ പുരവാസിനഃ .. 41..

നേദാനീമുത്ഥിതോ രാജാ കിമർഥം ചേതി ചിന്തയൻ .
സുമന്ത്രഃ ശനകൈഃ പ്രായാദ്യത്ര രാജാഽവതിഷ്ഠതേ .. 42..

വർധയൻ ജയശബ്ദേന പ്രണമൻ ശിരസാ നൃപം .
അതിഖിന്നം നൃപം ദൃഷ്ട്വാ കൈകേയീം സമപൃച്ഛത .. 43..

ദേവി കൈകേയി വർധസ്വ കിം രാജാ ദൃശ്യതേഽന്യഥാ .
തമാഹ കൈകേയീ രാജാ രാത്രൗ നിദ്രാം ന ലബ്ധവാൻ .. 44..

രാമ രാമേതി രാമേതി രാമമേവാനുചിന്തയൻ .
പ്രജാഗരേണ വൈ രാജാ ഹ്യസ്വസ്ഥ ഇവ ലക്ഷ്യതേ .
രാമമാനയ ശീഘ്രം ത്വം രാജാ ദ്രഷ്ടുമിഹേച്ഛതി .. 45..

അശ്രുത്വാ രാജവചനം കഥം ഗച്ഛാമി ഭാമിനി .
തച്ഛ്രുത്വാ മന്ത്രിണോ വാക്യം രാജാ മന്ത്രിണമബ്രവീത് .. 46..

സുമന്ത്ര രാമം ദ്രക്ഷ്യാമി ശീഘ്രമാനയ സുന്ദരം .
ഇത്യുക്തസ്ത്വരിതം ഗത്വാ സുമന്ത്രോ രാമമന്ദിരം .. 47..

അവാരിതഃ പ്രവിഷ്ടോഽയം ത്വരിതം രാമമബ്രവീത് .
ശീഘ്രമാഗച്ഛ ഭദ്രം തേ രാമ രാജീവലോചന .. 48..

പിതുർഗേഹം മയാ സാർധം രാജാ ത്വാം ദ്രഷ്ടുമിച്ഛതി .
ഇത്യുക്തോ രഥമാരുഹ്യ സംഭ്രമാത്ത്വരിതോ യയൗ .. 49..

രാമഃ സാരഥിനാ സാർധം ലക്ഷ്മണേന സമന്വിതഃ .
മധ്യകക്ഷേ വസിഷ്ഠാദീൻ പശ്യന്നേവ ത്വരാന്വിതഃ .. 50..

പിതുഃ സമീപം സംഗമ്യ നനാമ ചരണൗ പിതുഃ .
രാമമാലിംഗിതും രാജാ സമുത്ഥായ സസംഭ്രമഃ .. 51..

ബാഹൂ പ്രസാര്യ രാമേതി ദുഃഖാന്മധ്യേ പപാത ഹ .
ഹാ ഹേതി രാമസ്തം ശീഘ്രമാലിംഗ്യാങ്കേ ന്യവേശയത് .. 52..

രാജാനം മൂർച്ഛിതം ദൃഷ്ട്വാ ചുക്രുശുഃ സർവയോഷിതഃ .
കിമർഥം രോദനമിതി വസിഷ്ഠോ॒ഽപി സമാവിശത് .. 53..

രാമഃ പപ്രച്ഛ കിമിദം രാജ്ഞോ ദുഃഖസ്യ കാരണം .
ഏവം പൃച്ഛതി രാമേ സാ കൈകേയീ രാമമബ്രവീത് .. 54..

ത്വമേവ കാരണം ഹ്യത്ര രാജ്ഞോ ദുഃഖോപശാന്തയേ .
കിഞ്ചിത്കാര്യം ത്വയാ രാമ കർതവ്യം നൃപതേർഹിതം .. 55..

കുരു സത്യപ്രതിജ്ഞസ്ത്വം രാജാനം സത്യവാദിനം .
രാജ്ഞാ വരദ്വയം ദത്തം മമ സന്തുഷ്ടചേതസാ .. 56..

ത്വദധീനം തു തത്സർവം വക്തും ത്വാം ലജ്ജതേ നൃപഃ .
സത്യപാശേന സംബദ്ധം പിതരം ത്രാതുമർഹസി .. 57..

പുത്രശബ്ദേന ചൈതദ്ധി നരകാത്ത്രായതേ പിതാ .
രാമസ്തയോദിതം ശ്രുത്വാ ശൂലേനാഭിഹതോ യഥാ .. 58..

വ്യഥിതഃ കൈകേയീം പ്രാഹ കിം മാമേവം പ്രഭാഷസേ .
പിത്രർഥേ ജീവിതം ദാസ്യേ പിബേയം വിഷമുൽബണം .. 59..

സീതാം ത്യക്ഷ്യേഽഥ കൗസല്യാം രാജ്യം ചാപി ത്യജാമ്യഹം .
അനാജ്ഞപ്തോഽപി കുരുതേ പിതുഃ കാര്യം സ ഉത്തമഃ .. 60..

ഉക്തഃ കരോതി യഃ പുത്രഃ സ മധ്യമ ഉദാഹൃതഃ .
ഉക്തോഽപി കുരുതേ നൈവ സ പുത്രോ മല ഉച്യതേ .. 61..

അതഃ കരോമി തത്സർവം യന്മാമാഹ പിതാ മമ .
സത്യം സത്യം കരോമ്യേവ രാമോ ദ്വിർനാഭിഭാഷതേ .. 62..

ഇതി രാമപ്രതിജ്ഞാം സാ ശ്രുത്വാ വക്തും പ്രചക്രമേ .
രാമ ത്വദഭിഷേകാർഥം സംഭാരാഃ സംഭൃതാശ്ച യേ .. 63..

തൈരേവ ഭരതോഽവശ്യമഭിഷേച്യഃ പ്രിയോ മമ .
അപരേണ വരേണാശു ചീരവാസാ ജടാധരഃ .. 64..

വനം പ്രയാഹി ശീഘ്രം ത്വമദ്യൈവ പിതുരാജ്ഞയാ .
ചതുർദശ സമാസ്തത്ര വസ മുന്യന്നഭോജനഃ .. 65..

ഏതദേവ പിതുസ്തേഽദ്യ കാര്യം ത്വം കർതുമർഹസി .
രാജാ തു ലജ്ജതേ വക്തും ത്വാമേവം രഘുനന്ദന .. 66..

ശ്രീരാമ ഉവാച
ഭരതസ്യൈവ രാജ്യം സ്യാദഹം ഗച്ഛാമി ദണ്ഡകാൻ .
കിന്തു രാജാ ന വക്തീഹ മാം ന ജാനേഽത്ര കാരണം .. 67..

ശ്രുത്വൈതദ്രാമവചനം ദൃഷ്ട്വാ രാമം പുരഃ സ്ഥിതം .
പ്രാഹ രാജാ ദശരഥോ ദുഃഖിതോ ദുഃഖിതം വചഃ .. 68..

സ്ത്രീജിതം ഭ്രാന്തഹൃദയമുന്മാർഗപരിവർതിനം .
നിഗൃഹ്യ മാം ഗൃഹാണേദം രാജ്യം പാപം ന തദ്ഭവേത് .. 69..

ഏവം ചേദനൃതം നൈവ മാം സ്പൃശേദ്രഘുനന്ദന .
ഇത്യുക്ത്വാ ദുഃഖസന്തപ്തോ വിലലാപ നൃപസ്തദാ .. 70..

ഹാ രാമ ഹാ ജഗന്നാഥ ഹാ മമ പ്രാണവല്ലഭ .
മാം വിസൃജ്യ കഥം ഘോരം വിപിനം ഗന്തുമർഹസി .. 71..

ഇതി രാമം സമാലിംഗ്യ മുക്തകണ്ഠോ രുരോദ ഹ .
വിമൃജ്യ നയനേ രാമഃ പിതുഃ സജലപാണിനാ .. 72..

ആശ്വാസയാമാസ നൃപം ശനൈഃ സ നയകോവിദഃ .
കിമത്ര ദുഃഖേന വിഭോ രാജ്യം ശാസതു മേഽനുജഃ .. 73..

അഹം പ്രതിജ്ഞാം നിസ്തീര്യ പുനര്യാസ്യാമി തേ പുരം .
രാജ്യാത്കോടിഗുണം സൗഖ്യം മമ രാജൻ വനേ സതഃ .. 74..

ത്വത്സത്യപാലനം ദേവ കാര്യം ചാപി ഭവിഷ്യതി .
കൈകേയ്യാശ്ച പ്രിയോ രാജൻ വനവാസോ മഹാഗുണഃ .. 75..

ഇദാനീം ഗന്തുമിച്ഛാമി വ്യേതു മാതുശ്ച ഹൃജ്ജ്വരഃ .
സംഭാരശ്ചോപഹ്രിയന്താമഭിഷേകാർഥമാഹൃതാഃ .. 76..

മാതരം സമനുശ്വാസ്യ അനുനീയ ച ജാനകീം .
ആഗത്യ പാദൗ വന്ദിത്വാ തവ യാസ്യേ സുഖം വനം .. 77..

ഇത്യുക്ത്വാ തു പരിക്രമ്യ മാതരം ദ്രഷ്ടുമായയൗ .
കൗസല്യാപി ഹരേഃ പൂജാം കുരുതേ രാമകാരണാത് .. 78..

ഹോമം ച കാരയാമാസ ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ ദദൗ ധനം .
ധ്യായതേ വിഷ്ണുമേകാഗ്രമനസാ മൗനമാസ്ഥിതാ .. 79..

അന്തഃസ്ഥമേകം ഘനചിത്പ്രകാശം
നിരസ്തസർവാതിശയസ്വരൂപം .
വിഷ്ണും സദാനന്ദമയം ഹൃദബ്ജേ
സാ ഭാവയന്തീ ന ദദർശ രാമം .. 80..

ഇതി ശ്രീമദധ്യാത്മരാമായണേ ഉമാമഹേശ്വരസംവാദേ
അയോധ്യാകാണ്ഡേ തൃതീയഃ സർഗഃ .. 3..
ഓം
CHECKED BY GURU P.R.IYER
2.5.2024